

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

*студент Короткий А.В.
(наук. керівник Могильна Н.О.)*

Протягом останніх десятиліть у світі виникло та загострилося певне коло проблем, що стосуються інтересів та долі всього людства. Розв'язання даних проблем не підсилює жодній з країн світу зокрема. Необхідні скоординовані зусилля всієї спільності землян, адже під загрозою їх подальша доля. Подібні проблеми дістали назву глобальних (від лат. "globus" - куля, фр. "global" - всеохоплюючий, загальний). Причини виникнення глобальних проблем різноманітні. Їх можна поділити на три групи:

- 1) причини природного і демографічного характеру;
- 2) негативні наслідки господарської діяльності людей;
- 3) побічні наслідки розвитку науки і техніки.

Існують певні ознаки, що дають змогу визначити проблему глобальною. А саме:

- 1) вони мають загальносвітовий характер, тобто стосуються інтересів значної кількості або ж усіх держав світу;
- 2) невирішення їх викликає загрозу людству, погіршення умов життя людей та розвитку продуктивних сил;
- 3) вони потребують невідкладних та рішучих дій на основі колективних і скоординованих зусиль світового співтовариства.

Відповідно до перелічених ознак глобальні проблеми поділяються на три сфери дії. До першої належать проблеми, що виникають у сфері взаємодії суспільства з природою. Зокрема, надійне забезпечення людства сировиною, енергією, продовольством; збереження довкілля; освоєння ресурсів Світового океану, дослідження космічного простору тощо. У розв'язанні цих проблем людству слід пам'ятати: Земля - це не те, що ми успадкували від батьків, а те, що взяли в позичку у своїх дітей. Отже, загострюється суперечність між потребами людства та можливостями природи задовольнити їх на даному рівні розвитку продуктивних сил цивілізації.

До другої сфери належать проблеми суспільних взаємовідносин між державами різних економічних устроїв, подолання економічної відсталості багатьох країн світу, локальні,

регіональні та міжнародні кризи тощо. Останнім часом серед проблем даної сфери на перший план вийшли проблеми, пов'язані з регіональними конфліктами. Мова йде не лише про розвал СРСР, колишніх Югославії та Чехословаччини. Подібні процеси відбуваються в Італії, Канаді тощо. Соціологи говорять про світову тенденцію суверенізації. В цьому розумінні особливо показовим є приклад Канади. Адже в багатьох випадках дану тенденцію пов'язують із кризами, зубожінням та перенаселенням. Канада ж сьогодні - це країна, що має один з найвищих у світі показників щодо рівня та якості життя.

У цьому контексті зростає значення проблеми відвернення світової війни. Протягом попереднього десятиліття здавалося, що дана проблема відходить, чи навіть відійшла у минуле. Сьогодні ж таку загрозу відновлює весь хід сучасної міжнародної політики. У розв'язанні цієї проблеми має взяти участь усе світове співтовариство.

Третя сфера - розвиток людини, забезпечення її майбутнього. До цієї сфери належать, передусім, проблеми пристосування сучасної людини до умов природного та соціального середовища. На зміни цих умов сьогодні впливає багато факторів, зокрема, науково-технічний прогрес та урбанізація, внаслідок погіршення екологічних умов загострюються проблеми охорони здоров'я й боротьби з епідеміями та тяжкими захворюваннями (зростає захворюваність на туберкульоз, з'явилися нові різновиди його збудників, залишається високим відсоток серцево-судинних захворювань, раку, а чому ХХ ст. - СНІД дехто з дослідників називає наслідком саме екологічних змін у світі).

Класифікація глобальних проблем за сферами дії провадиться лише для більш чіткого їх усвідомлення. В реальній дійсності ці проблеми тісно переплетені, взаємопов'язані та взаємообумовлені. Зокрема, продовольча криза в цілому ряді країн, зони голоду на Земній кулі - це результат не лише внутрішнього розвитку цих країн, можливо, в більшій мірі - це результат міжнародного поділу праці та диспропорцій світових господарських зв'язків.

Кожна найменша проблема, що, на перший погляд, знаходиться у якнайдалшому відокремленні від економіки, під час пильного розгляду виявить своє матеріальне, економічне коріння. Поезія, музика, філософія далекі від економічної кризи лише на перший погляд. Для їх друкування, звучання та розповсюдження потрібні цілком визначені матеріальні ресурси.